

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA FORMULARZY SPRAWOZDAWCZYCH DLA POTRZEB EUROPEJSKIEGO BANKU CENTRALNEGO

STATYSTYKA **KOREKT DO TRANSAKCJI (TRXXX)**

INFORMACJE OGÓLNE

Podstawę opracowania formularzy sprawozdawczych do statystyki transakcji dla potrzeb EBC stanowią (podobnie jak formularzy dla statystyki stanów) zasady i wymogi zawarte w Rozporządzeniu Europejskiego Banku Centralnego z dnia 24 września 2013 r. dotyczące bilansu sektora monetarnych instytucji finansowych, EBC/2013/33 (tekst w języku angielskim i polskim dostępny na stronie internetowej EBC - <http://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/1005/1021/html/index.en.html>)

Usunięto: z dnia 19 grudnia 2008 r. sprawie bilansu skonsolidowanego sektora monetarnych instytucji finansowych, EBC/2008/32

1. Celem opracowywania statystyki transakcji jest wyeliminowanie ze zmian pomiędzy dwoma okresami sprawozdawczymi wpływu operacji nietransakcyjnych i pokazanie zmian danego instrumentu tylko z tytułu transakcji finansowych. Umożliwi to bardziej poprawne wyliczenie dynamiki agregatów monetarnych.
2. Formularze dla statystyki **korekt do** transakcji zostały wprowadzone w celu pozyskania od banków danych dotyczących niektórych **operacji nietransakcyjnych**. Operacje te, raportowane na formularzach TRXXX w postaci **korekt do bilansu** obejmują:
 - wartość należności spisanych w ciężar rezerw,
 - wartość odzwierciedlającą zmianę w stanie portfela papierów wartościowych/jednostek uczestnictwa funduszy z tytułu ich wyceny,
 - wartość odzwierciedlającą zmianę w stanach instrumentów pochodnych z tytułu ich bieżącej wycenySą to wartości, które odnoszą się do zmian pomiędzy dwoma okresami sprawozdawczymi odpowiednio w pozycjach „Kredyty, pożyczki i inne należności” „Dłużne papiery wartościowe” oraz „Papiery wartościowe z prawem do kapitału i udziały”, „Jednostki uczestnictwa funduszy”, „Pochodne instrumenty finansowe” raportowanych na formularzach dla stanów (EBCXX).
4. Wszystkie formularze do statystyki transakcji (TRXXX) odnoszą się do danych miesięcznych.
5. Układ wymaganych informacji na formularzach do statystyki transakcji nie jest tożsamy z układem przyjętym w miesięcznych formularzach sprawozdawczych dla stanów o tych samych numerach (np. EBC11 - stany i TR011 - statystyka transakcji).
6. Definicje, występujących na formularzach TRXXX, poszczególnych sektorów i obszarów geograficznych oraz instrumentów pokrywają się z tymi samymi pojęciami z formularzy EBCXX dla stanów (por. „Instrukcja wypełniania formularzy....”).

7. W pozycji „kapitał i rezerwy” należy wykazywać jedynie sumę korekt odnoszących się do „Kredytów...” oraz w pozycji „Pozostałe pasywa” sumę korekt odnoszących się do papierów wartościowych/jednostek uczestnictwa oraz instrumentów pochodnych – AKTYWA.

NALEŻNOŚCI SPISANE W CIĘŻAR REZERW

Należności raportowane przez banki w postaci korekt do bilansu, mają na celu identyfikację należności (spisanych w ciężar rezerw celowych/odpisów na utratę wartości), które nie zostały spłacone przez klienta, ale całkowicie lub częściowo wyksięgowane z bilansu, co spowodowało zmniejszenie stanu należności w bilansie banku.

Wartości tych należności należy wykazywać na formularzach TRXXX, które odnoszą się do kategorii wchodzących w zakres pozycji „Kredyty, pożyczki i inne należności” wykazywanych na formularzach EBCXX dla stanów (**Kredyty, pożyczki i inne należności** - wszystkie kategorie należności (kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, zrealizowane gwarancje i poręczenia, lokaty złożone w innych instytucjach sprawozdających, należności z tytułu leasingu finansowego¹ oraz należności z tytułu innych operacji, w tym należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, łącznie z operacjami sell-buy-back, Zakres pozycji i definicja kredytów, m.in. na cele konsumpcyjne, nieruchomości mieszkaniowych, pozostałych kredytów i pożyczek itd., tożsame są z zakresem i definicjami tych instrumentów zawartymi w „Instrukcji wypełniania formularzy...” dla statystyki stanów).

Na formularzach TRXXX należy wykazywać kwoty należności, które zostały spisane w ciężar rezerw celowych/odpisów na utratę wartości i wyksięgowane z bilansu w ciągu całego bieżącego okresu sprawozdawczego. W przypadku należności częściowo wyksięgowanych należy wykazać tylko wartość równą kwocie wyksięgowania. Jeśli została wyksięgowana cała należność, na którą utworzona była rezerwa/odpis niepokrywająca w całości wartości należności, należy wykazać całą wartość należności.

W przypadku sprzedaży należności poniżej wartości nominalnej korekta równa jest różnicy pomiędzy wartością po jakiej należność była wykazywana w bilansie, a kwotą, po jakiej nastąpiła sprzedaż należności.

Wartości tych należności należy wykazać w pozycji zgodnej pod względem klasyfikacji (sektorowej, terminowej i geograficznej) z klasyfikacją, którą dana należność posiadała w momencie wykazywania jej w bilansie na formularzach dla stanów (EBCXX).

Wartości korekt należy wykazywać na formularzach TRXXX ze znakiem „-”, (wartość ujemna).

¹ Należności związane z leasingiem finansowym udzielonym przez instytucję sprawozdającą (występującą jako leasingodawca) leasingobiorcy.

Sumę należności wykazanych na formularzach TRXXX w odniesieniu do „kredytów, pożyczek i innych należności”, należy wykazać również w pozycji pasywów „Kapitał i rezerwy - pozycje nieklasyfikowane sektorowo” na formularzu TR015.

W przypadku nie wystąpienia w ciągu bieżącego okresu sprawozdawczego należności spisanych w ciężar rezerw należy raportować na formularzach TRXXX wartości „0”.

Przykład 1. Wyksięgowanie kredytu spisanego w ciężar rezerw

MIF posiada w styczniu w swoim portfelu kredytowym cztery kredyty A, B, C, D (każdy o wartości 100). Dla kredytu B została utworzona rezerwa w wysokości 50%, a dla C i D została utworzona rezerwa w wysokości 100%. W ciągu lutego kredyt C został wyksięgowany z bilansu MIF. Natomiast kredyt D został zredukowany o 30%. Wartość raportowanych za miesiąc luty korekt równa jest sumie wyksięgowanych w ciągu miesiąca należności. Rezerwy tworzone na należności nie mają wpływu na wartość wykazywanych korekt.

	31 styczeń	28 luty
Stan (na koniec miesiąca):		
Kredyt A	100	100
Kredyt B	100	100
Kredyt C	100	-
Kredyt D	100	70
Rezerwy (na koniec miesiąca):		
Kredyt A	-	-
Kredyt B	50	50
Kredyt C	100	-
Kredyt D	100	70

KOREKTA (w ciągu miesiąca) = (-100) + (-30) = (-130)

Przykład 2. Spisanie należności w ciężar rezerw przy sprzedaży należności.

MIF X posiada na koniec stycznia w swoim portfelu kredytowym kredyty E, F, G, H (każdy o wartości 100). MIF X sprzedał kredyt G do MIF Y za 80% jego wartości, a kredyt H instytucji spoza sektora MIF za 75 % jego wartości (MIF X wyksięgował z bilansu 100% wartości obu kredytów). Wartość korekty raportowanej przez MIF X za miesiąc luty równa jest różnicy pomiędzy wartością kredytu, po jakiej kredyt był wykazywany w bilansie, a kwotą, po jakiej nastąpiła sprzedaż kredytu. Należności sprzedane innemu MIF (tutaj MIF Y), ze względu na sposób wykazywania w sprawozdawczości, nie są brane pod uwagę przy wyliczaniu korekt.

	31 styczeń	28 luty
Stan (na koniec miesiąca):		
Kredyt E	100	100
Kredyt F	100	100
Kredyt G	100	-
Kredyt H	100	-

$$\text{KOREKTA (w ciągu miesiąca)} = (100\% - 75\%) * (-100) = (-25)$$

UWAGA:

1. Korekty nie wylicza się dla kredytów nabytych po cenie niższej od wartości nominalnej.
2. W przypadku sekurytyzacji należności wartość korekty raportowanej przez MIF za dany miesiąc równa jest różnicy pomiędzy wartością należności, po jakiej były wykazywane w bilansie, a kwotą jaką MIF otrzymał w wyniku sekurytyzacji tych należności (zakłada się, że kwota otrzymana była niższa od tej z bilansu).

Przykład 3. Przywrócenie/splata/sekurytyzacja należności spisanej uprzednio w ciężar rezerw.

MIF posiada na koniec stycznia w swoim portfelu kredytowym kredyty I, J, K, L (każdy o wartości 100). W lutym kredyty K i L zostały spisane w ciężar rezerw i wyksięgowane z bilansu. W marcu nastąpiło wyksięgowanie kredytu J oraz przywrócenie kredytu K i L (ponieważ pojawiły się okoliczności wskazujące na możliwość ich spłaty przez dłużnika) - K do portfela kredytowego, a kredyt L został od razu spłacony w całości przez dłużnika (nie został zaksięgowany w portfelu kredytowym). Wartość korekty raportowanej na koniec lutego równa jest wartości kredytów spisanych w ciężar rezerw i wykazywana na formularzach TRXXX ze znakiem „-”. Natomiast wartość korekty raportowanej na koniec marca równa jest sumie kredytów spisanych w ciężar rezerw i „kredytów przywróconych/przywróconych-splaconych” (te ostatnie wykazywane są ze znakiem „+”, podobnie jak transakcje sekurytyzacji, w przypadku których należy wykazać na formularzach TRXXX kwotę otrzymaną przez MIF w wyniku sekurytyzacji należności uprzednio usuniętych z bilansu).

	31 styczeń	28 luty	31 marzec
Stan (na koniec miesiąca):			
Kredyt I	100	100	100
Kredyt J	100	100	-
Kredyt K	100	-	100
Kredyt L	100	-	-

$$\text{KOREKTA (w ciągu lutego)} = (-100) + (-100) = (-200)$$

$$\text{KOREKTA (w ciągu marca)} = (-100) + (+100) + (+100) = (+100)$$

ZMIANY W STANACH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH/JEDNOSTEK UCZESTNICTWA FUNDUSZY WYNIKAJĄCE Z WYCENY

Korekty tego typu wynikają ze zmian w stanach portfela papierów wartościowych/jednostek uczestnictwa pomiędzy dwoma okresami sprawozdawczymi w związku ze zmianami w wyniku ich wyceny zastosowanej dla portfela papierów wartościowych/jednostek uczestnictwa na formularzach EBCXX. Korekty należy wyliczać dla tej części papierów wartościowych/jednostek uczestnictwa, która była w bilansie MIF w poprzednim i jest w bilansie w obecnym

okresie sprawozdawczym. Korektą dla tej części portfela jest różnica pomiędzy wartością określonych papierów wartościowych/jednostek uczestnictwa na koniec bieżącego okresu sprawozdawczego a wartością na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego.

Formuła 1

$$K = (P_{(t+1)} - P_{(t)}) * Q$$

K - korekta

Q - ilość papierów wartościowych/jednostek uczestnictwa, które były w bilansie zarówno w poprzednim i obecnym okresie sprawozdawczym

$P_{(t+1)}$, $P_{(t)}$ - wartość papieru/jednostki uczestnictwa w złotych odpowiednio w bieżącym i w poprzednim okresie sprawozdawczym

Przy wyliczaniu korekt nie są uwzględniane:

- papiery wartościowe/jednostki uczestnictwa, które były w poprzednim okresie sprawozdawczym, a zostały sprzedane w bieżącym okresie sprawozdawczym lub
- zostały zakupione w bieżącym okresie sprawozdawczym i znajdują się w bilansie na koniec tego okresu oraz
- papiery wartościowe/jednostki uczestnictwa, które zostały zarówno kupione jak i sprzedane w ciągu bieżącego okresu sprawozdawczego.

Korekty, które będą wykazywane na formularzach TRXXX odnoszą się do zakresu pozycji z formularzy dla stanów (EBCXX): „**dłużne papiery wartościowe**” („Do kategorii dłużnych papierów wartościowych zalicza się obligacje, bony skarbowe i inne papiery emitowane przez instytucje rządowe i samorządowe, listy zastawne, obligacje restrukturyzacyjne, dłużne papiery wartościowe przejęte za wiarygodności, bankowe papiery wartościowe; „**papiery wartościowe z prawem do kapitału i udziały**” (zakres pozycji por. „Instrukcja wypełniania formularzy...”: „Do kategorii tej zalicza się akcje i udziały, prawa do akcji, oraz akcje i udziały stanowiące aktywa trwałe finansowe (tj. akcje i udziały w jednostkach zależnych, akcje i udziały w jednostkach współzależnych, akcje i udziały w jednostkach stowarzyszonych, udziały mniejszościowe)”; „jednostki uczestnictwa funduszy rynku pieniężnego (portfel jednostek uczestnictwa wyemitowanych przez fundusze rynku pieniężnego zaliczane do sektora monetarnych instytucji finansowych) oraz „jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych niebędących funduszami rynku pieniężnego.”

Wartości wyliczonych korekt do papierów wartościowych/jednostek uczestnictwa należy wykazać na formularzach TRXXX w pozycji zgodnej pod względem klasyfikacji (sektorowej, terminowej i geograficznej) z klasyfikacją danego papieru wartościowego/jednostek uczestnictwa (do którego się odnoszą) na formularzu EBCXX (w szczegółowych podziałach wyznaczonych przez formularze TRXXX).

Wartości korekt należy wykazywać na formularzach TRXXX jako sumę od pojedynczych pozycji portfela dla poszczególnych kategorii portfela, ze znakiem „-”, dla spadku stanu portfela w wyniku wyceny i „+” dla wzrostu stanu portfela w wyniku wyceny.

Sumę korekt, wykazanych na formularzach TRXXX w odniesieniu do „dłużnych papierów wartościowych” i „papierów wartościowych z prawem do kapitału i udziały”, „jednostek uczestnictwa” należy wykazać również w pozycji pasywów „pozostałe pasywa - pozycje nieklasyfikowane sektorowo” na formularzu TR015.

W przypadku **dłużnych papierów wartościowych** wyliczone korekty powinny obejmować zmiany w stanach papierów wartościowych z tytułu zmiany w wycenie tych papierów pomiędzy dwoma okresami sprawozdawczymi.

Korekty te powinny zatem obejmować także zmiany wysokości naliczonych odsetek lub rozliczonego dyskonta (odnoszące się do tej części papierów od której liczone są korekty).

W przypadku papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności należy uwzględnić zmiany odpisów z tytułu trwałej utraty wartości, narosłe odsetki (odnoszące się do tej części papierów od której liczone są korekty).

W przypadku papierów wartościowych kuponowych wykup kuponu traktowany jest jako transakcja, nie powinien być zatem uwzględniony w sprawozdawczości korekt.

W przypadku portfela dłużnych papierów wartościowych w walutach obcych, korekty nie mogą zawierać wartości związanych ze zmianami kursów walut obcych.

Do wyliczenia korekt, które nie uwzględniają zmian związanych ze zmianami kursów walut obcych należy zastosować formułę:

Formuła 2

$$K = (P_{(t+1)}/E_{(t+1)} - P_{(t)}/E_{(t)})Q * E_{(sr)}$$

$P_{(t+1)}$ - wartość papieru w złotych na koniec bieżącego okresu

$P_{(t)}$ - wartość papieru w złotych na koniec poprzedniego okresu

$E_{(t+1)}$ - kurs waluty, w której denominowany jest papier, na koniec bieżącego okresu

$E_{(t)}$ - kurs waluty, w której denominowany jest papier, na koniec poprzedniego okresu

Q - liczba papierów, które są uwzględniane przy wyliczaniu korekt

$E_{(sr)}$ - kurs waluty, średni w danym miesiącu (liczony z dziennych oficjalnych kursów NBP)

W odniesieniu do **papierów wartościowych z prawem do kapitału i udziałów** oraz jednostek uczestnictwa wyliczone korekty powinny zawierać całą wartość zmian w wycenie (łącznie ze zmianami kursowymi w przypadku papierów wartościowych/jednostek uczestnictwa w walutach obcych, formuła 1).

W przypadku akcji i udziałów w jednostkach zależnych, akcji i udziałów w jednostkach współzależnych, akcji i udziałów w jednostkach stowarzyszonych, udziałów mniejszościowych nie należy wykazywać w korektach ewentualnych odpisów z tytułu trwałej utraty wartości, ponieważ odpisy te nie są zaliczane do kategorii papierów wartościowych z prawem do kapitału i udziałów również w

statystyce stanów (w statystyce stanów wchodzi one w skład pozycji O5 "Kapitał i rezerwy" formularza EBC16).

Przykład 1

Poniższe tabele zawierające dane do uproszczonych przykładów liczbowych. MIF dokonuje operacji na papierach wartościowych (papiery A, B, C, D): K - kupno papieru, S - sprzedaż papieru (np. K - A oznacza kupno A itd.).

Data	15 styczeń	31 styczeń	10 luty	20 luty	28 luty
Wartość papieru	100	99	101	102	103
Transakcje	K-A				
	K-B			S-B	
			K-C	S-C	
			K-D		

	Stan na 31 stycznia	Transakcje w okresie		Stan na 28 lutego	Korekty
		kupno	sprzedaż		
Papier A	99			103	+4
Papier B	99		-102		nie uwzględnia się
Papier C		+101	-102		nie uwzględnia się
Papier D		+101		103	nie uwzględnia się
Ogółem	198			206	+4

Do wyliczeń korekt brane są jedynie papiery, które były w bilansie na koniec poprzedniego jak i obecnego okresu sprawozdawczego. W praktyce oznacza to wyliczenie zmiany w stanie danego papieru wartościowego, pomiędzy bieżącym, a poprzednim okresem sprawozdawczym, zmiany, która była wynikiem zmiany wartości tego papieru: papier A.

$$(103 - 99) = +4$$

Jeśli jest to dłużny papier wartościowy w walucie obcej należy wyliczyć korektę z eliminacją wpływu zmiany kursu waluty obcej (formuła 2).

ZMIANY W STANACH INSTRUMENTÓW POCHODNYCH

Korekty tego typu wynikają ze zmian w sprawozdawanych stanach bilansowych instrumentów pochodnych pomiędzy dwoma okresami sprawozdawczymi w związku ze zmianami w wyniku ich bieżącej wyceny zastosowanej dla instrumentów pochodnych wykazywanych na formularzu EBC17. Korekty należy wyliczać dla tej części instrumentów pochodnych, których bieżąca wycena była ujęta w bilansie MIF w poprzednim i jest ujęta w bilansie w obecnym okresie sprawozdawczym. Korektą dla tej części instrumentów pochodnych jest różnica pomiędzy bieżącą wyceną określonych instrumentów pochodnych na koniec bieżącego okresu sprawozdawczego a bieżącą wyceną na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego. W korektach **nie** uwzględnia się wartości z ewidencji

pozabilansowej instrumentu pochodnego.

Formuła 3

$$K = (D^1(t+1) - D^1(t)) + (D^2(t+1) - D^2(t)) + \dots + (D^n(t+1) - D^n(t))$$

K - korekta

$D^i(t+1)$, $D^i(t)$ - wartość bieżąca i-tego instrumentu pochodnego (gdzie $i = 1, \dots, n$) odpowiednio w bieżącym i w poprzednim okresie sprawozdawczym; instrumentu, którego bieżąca wycena **była ujęta w bilansie w bieżącym i poprzednim okresie sprawozdawczym**

Przy wyliczaniu korekt nie są uwzględniane:

- instrumenty pochodne, które były w poprzednim okresie sprawozdawczym, a zostały rozliczone w bieżącym okresie sprawozdawczym,
- instrumenty pochodne, które zostały zawarte w bieżącym okresie sprawozdawczym i znajdują się w bilansie na koniec tego okresu oraz
- instrumenty pochodne, które zostały, zarówno zawarte, jak i rozliczone w ciągu bieżącego okresu sprawozdawczego.

Korekty, które będą wykazywane na formularzu TR017 odnoszą się do pozycji z formularzy dla stanów (EBC17).

Wartości wyliczonych korekt dla instrumentów pochodnych należy wykazać na formularzu TR017 w pozycji zgodnej pod względem klasyfikacji (sektorowej, i geograficznej) z klasyfikacją danego instrumentu pochodnego (do którego się odnoszą) na formularzu EBC17.

Wartości korekt należy wykazywać na formularzu TR017 jako sumę od pojedynczych instrumentów pochodnych ze znakiem „-” dla spadku stanu instrumentów w wyniku zmiany wyceny i „+” dla wzrostu stanu instrumentów w wyniku zmiany wyceny.

Wyliczone korekty instrumentów pochodnych powinny zawierać całą wartość zmian w wycenie (łącznie ze zmianami kursowymi w przypadku instrumentów pochodnych w walutach obcych, patrz: formuła 3).

W przypadku instrumentu pochodnego, którego wartość bieżąca w jednym okresie sprawozdawczym zostaje wykazana po AKTYWACH, a w następnym okresie sprawozdawczym, w wyniku zmiany w wycenie, po PASYWACH, korektę należy podzielić, a poszczególne części przypisać również do odpowiednich stron bilansu.

Uproszczony przykład:

- instrument pochodny w okresie t, o wartości "+10", wykazany po AKTYWACH; ten sam instrument pochodny w okresie t+1, odnotował spadek wartości do "-7", co oznacza wykazanie go w PASYWACH z wartością "+7",
- całkowita zmiana w wycenie wynosi "-17",
- wykazana korekta na formularzy TR017 AKTYWA wyniesie "-10" oraz wykazana korekta na formularzu TR017 PASYWA wyniesie "+7".

Sumę korekt od **instrumentów pochodnych (AKTYWA)** wykazanych na formularzu TR017 należy wykazać również w pozycji pasywów „pozostałe pasywa - pozycje nieklasyfikowane sektorowo” na formularzu TR015.

Natomiast w powyższej pozycji formularza TR015 **nie należy** wykazywać sumy od **instrumentów pochodnych (PASYWA)**.

Przykład 1

Poniższa tabela zawiera uproszczony przykład liczbowy dla instrumentów pochodnych (instrumenty A, B, C, D, E).

	Stan na 31 stycznia (wycena bieżąca z bilansu)	Operacje w okresie		Stan na 28 Lutego (wycena bieżąca z bilansu)	Korekty	UWAGI
		np. 5 luty	np. 27 luty			
		Zawarcie (pierwsza wycena bieżąca z bilansu)	Rozliczenie (ostatnia wycena bieżąca z bilansu)			
Instrument A	99			103	+4	Wartość bieżąca instrumentu była w bilansie w poprzednim i jest w obecnym okresie sprawozdawczym
Instrument B	99		-102		nie uwzględnia się	Wartość bieżąca instrumentu była w bilansie w poprzednim i nie ma jej w obecnym okresie sprawozdawczym
Instrument C		+101	-102		nie uwzględnia się	Wartości bieżącej instrumentu nie było w bilansie w poprzednim i w obecnym okresie sprawozdawczym
Instrument D		+101		103	nie uwzględnia się	Wartości bieżącej instrumentu nie było w bilansie w poprzednim i jest w obecnym okresie sprawozdawczym
Instrument E		0		94	nie uwzględnia się	Wartości bieżącej instrumentu nie było w bilansie w poprzednim i jest w obecnym okresie sprawozdawczym
Ogółem	198			300	+4	

Do wyliczeń korekt brane są jedynie instrumenty pochodne, których wartość bieżąca była w bilansie na koniec poprzedniego jak i obecnego okresu sprawozdawczego. To oznacza wyliczenie zmiany w sprawozdawanym stanie bilansowym danego instrumentu pochodnego, pomiędzy bieżącym, a poprzednim okresem sprawozdawczym, która była wynikiem zmiany wartości wyceny bieżącej tego instrumentu: instrument A.

$$(103 - 99) = +4$$